

Lunaphn   **C**upussumhui

Sohih 4

28 (16) *s n h v n h ll p b*

1856

Digitized by srujanika@gmail.com

ԵՐԱԾՐԴԱ

QJ-ԵՐԵՎԱՆ, 28 ԶԵՄՆՈՒԹՅՈՒՆԻ

ԱՐՑՈՒԹ իրաւոցի անհամենիքութեամբ հասարա-
կանիքը նախահարդ խաղաղութեան պայմանուց
(Préliminaires de la paix) սուրագրաւելու լորբե-
ռունեցած կը պատե՛ պատ. ամենայնիւ ուշով և որ-
պէս մը ժամանակ ալ համեռեք, որովհետեւ հա-
մար. գալ ամսոցն սկիզբները կիսոյ նոյն ուսուու-
րութիւնը տեղի ունենալ: Ամենուն յառաջ ամ-
սոյ 16ին Կանելլուտէն ու Խմբերհազիէն պետք-
ուրդ սուրագրուած փաւերական պաշտօնագիր-
ը պատերազմ՝ վարու տէրութեանց պիտի խա-
ռուի, որով նախակարգ խաղաղութեան պայման-
երան սուրագրելու: Համար մէյսէի լիազօր գոր-
տակալ ովհանոր անուանեն: արդ այս ամենայն ժա-
մանակի կը կրօպաի: Այս սուրագրութիւնը
բուհէն եարը պէսք է որ կերպական զինագու-
ար ոչ հաստատուի: Եարբ կը մայ խաղաղու-
թեան մէրժանական պայմանագրութիւները ունչմա-
երը համար ըստն խաղաղութեան բանակցու-
թեանց ժողովոյ բացուիը, որն որ Մարտ ամ-
յն մէջ կը համարուի: առ գումարաելու ժո-
ղովին ալ զոյ գեռ յայտնի չէ: Ծաղիքը զանուզու-
ազողուներ կը զնին, բնադրես Աթեննա, Թարիկ,
Անդրունի, Պրինուն, Աստին, Արտամքիուրին, Ե-
նի, բայց Կերեւ այ թէ չէզօքք քաջար մը (տեղի-
բանուել Կամ Գրանդֆուրին) պիտո՞ր ընարուի:
Երսիշեալ խոնդիրները գետ որչափ անորոշ վի-
ճի մէջ ալ կը դանուին այս ասցոյ է որ ինա-
զութեան ակնկալութիւններն երթարզ հաս-
տառիքին հնագումնեն, բնադրես Խերազայի տէն
միմիւն եկած լիւրը կը թային: Թէպէս Եւ
զինայի լուսաց շատր անվասահովին ան եւ
դոյսութեան հօգի մը կուզեն սերմանել, սա-
ն բոյր Գաղղիա, Աւսուրիս ու Գերմանիոյի
մասն անոնցք բոլորունին տարրելը հոգուու-
թեալ էն. Վաղցիացիք իրենց վառվուուն ընա-
ռութեամբ խաղաղութեան ցանկափ լոյն վաց
ացած ու բախուսւթիւննեն ակներեւ կը յայտնին.
Նախոյւնն կայսրն ու անոր կառավարութիւննե
արդէն առ զգած մնանքը շատուոցունէ ունե-
ամ նոյնը թէ Վաղցիացի մէջ և թէ զրաք
իրենը տածելու կը չանց: Երդէն պայինաց
ականինը նորմի բանակին համար իզամ

յանձնաբարութիւնները և առնուած են, ինչպէս
Փեմբունքի կուտափորսին ան համար այ կըսու
Ըստ զիաց ոց Հիմա խողալը թիւնա վէճ այս հա-
նելուած պատճառն ան է՝ որ առաջինական առա-
րքութեանց մէջ Պայմբիկ ծափուն (յանուան
Վանա կող զի եւ ու Պահապահան) եւ Առուա-
Նորդի երկիրներան եւ մէկ քանի ուրիշ բնուեր
միասնակի յանուան միասնակ թիւն մը շնոր-
եւ միայն Երերորդ յառուածին մը ծածուկ կիր-
պու մամբարիուած է։ Բաց յայսնի և որ ինչպէս
Կացղեացի պարգև ալ Անգղիպի կառափորսիւրի
որ Առաջինից առաջարկութիւնները Առուա-
նուանելու յանաջ քննութեան տակ ձգուծ, և
ինչպէս Հիմա ծանօթ հզած է շատ բնուեր ա-
խուացրներով փափուած եւ պնդուս անոնց ի-
հաւանութիւնը տուած է, ուսի Հիմակ մզզա-
գրութեան տեղի չինար։ Կացղեացի ոց Եղե-
քանից կարեր խալողութեան առաջարկութիւնները
ընդունելուն համար ունեցած պածումն ի-
մանալու համար անոնց մէկ քանի բոտքրաց խօս-
քերը յանոջ կը բեկենք։

Առաջին պատճենը մասկիրը, բնույթի էլերեաց, կեսպատճեան ապշիքը մ'առած յօդուուծ մը կը հրատարակէ որուն ևական մասերն չու կը զնենք բարոր Կաղիսա, կը ըստ մը բնույթուր գոհու թեաւամբ: Մ'անակնեակ լուսը ողաւանեց, որն որ յանձնեարծ մերձաւոր խաղաղութեան յշտեր տառա ամենուն: Ըստիքանու ընդ իմացուիթ, որ Խաղաղուանն Աւորինի կոմելի հայտի կոմինն ձեռքը մերժադրի ձեւով իրեն ըստ տառաջարկութեանը պարզապէս եւ: անփոփոխ ընդ անեցաւ կենդամի որդում եւ մէ ուրախութեան մը տիրեց ունենացմաք: որովհետեւ անմիջապէս խնոցուեցաւ, որ ապագայութեանը թէ զկաւ եւ զեր չեզաւ, ի վեց այս ամենոցին պատերազմնն ակնելին եւու ըրերի տառնկ մերձաւոր եղու չէ: Արագընն անցեալ տարամն ոն միմակին հետ ասի տառնեւեն մանութեան չունի, երբոր Անենայի դեպանաւութիւնն ըստնի, մէջ ընդ համուռ եւ անորոշ ձեւերով կուռած բանակցութեաններն ընդ հաստացան: որովհետեւ Վենենայի պարունակուց Պետրովորդի զահը ընկառունակը առ անգամ բանած ընթացքը ըստ իշխանութեան մէջ ընդ համուռ եւ անորոշ ձեւերով ունեած յանձնեանութեաններն ընդ հաստացան: որովհետեւ մէջ որոշուելու ամենէն երեւելի բա Առաջինի Աւ. ծովու վրա անձնած զօրու ինը կոստրել ամաս որ բաւար, որն որ անցեալ որի Անենայի բանակցութեանց անցածը եւը ուած էր, որովհետեւ երբորդ երաշխաւորու եան մէջ առ սկիզբը ընդ համրապէտ բացա ուած էր, առանց անոր գործադրութեան եղան կին վրա ճիշջ բան մը որոշեւու: Սակայն առ մի միջնակցքն մէջ անակ չէ: Առաջինի զօր մէտան Աւ. ծովու վրային ընծուին այսպէս անունի բացաւորուած է, որ Առաստանան ասի առ մէտեամբան մը նընդունելով՝ նոր զիր եր ու կեան անակ կոստրել կը տեսնէ, բնույթ բարդ կեան: Դարձնաւ անգամ ու ու

թեանց մէջ Աեւ ծովոն չէզգրանալուն վրայ եւ
ոչ խօսք եղած էր, որովհետեւ Խուսասոան ի
սկզբան անդ նոցի մերժած էր: Խուսասոան առ
մերժակիրն առանց բացառութեան ու թեա-
թեան ընդունելով և անոր սարապիրով չէ
թէ միայն անոր մէջ եղած սկզբանց կը համարի,
ոյն նաև նախակարգի խալազութեան կը առօր-
դրէ, որն որ բաղաբակութեան մէջ բա-
նակցութեանց հիմնաց սարապիրէլին շատ ահելի
կուզով պարագաներին մին է: որովհետեւ բա-
նակցութեանց հիմնութիւն ընդհանուր եւ անօրոշ
սկզբանց ըլլազով՝ բանակցութեանց առեն կիսուն
փոփոխութիւն կամ կումակորիէ, բաց տանիչ շնոր-
խախակարգ դաշնիքները, որոնք որոշ եւ բացա-
րա ըլլազով՝ մազամ յընդունելին ենուն որ
շնորխար փոփոխութիւն ըրդէն յայսնի է որ եթէ
պատերազմ՝ վարող բոլցը աւերութեաներն առ նա-
խակարգ դաշնաց սարապիրը ըլլան նիւ ան-
մեջական եւ ընական հետեւութիւն պիտի որ երիւ:
Առորիսցի արտաքին գործոց պաշտօնէն ան կոստեր-
հայի կոմիսին գրած թվով թվովին մէջ բացարյաց կը
զուուցէ, ոյսինքն՝ ընդհանուր պինագազոր մը
պիտի որ Ըլլա իրերէ: որոշիչ բանակցութեանց կո-
րագիւն: Անգվածի լուսաբիներուն նայելով առ
նախակարգ դաշնաց պիտի շատորպիրուի: Բայց
կործենք թէ առանց պատճառի գաղղիսի եւ Ան-
դզիսի կառագրութեանց անել գծութիւնը կաօ-
կածի առկ կը ձեռնք՝ եթէ իրենց ու առաջար-
կութիւներն ընդունելուն վայ սարակուսիքը,
զորոնք Աստրիա իր գուեկ: Տին գաշնակիցներուն
չեա միուրանիւլին ետեւ Թուսասուսնի առջեւը
գրած է որ առանց պայմանի ընդունի:

վաստակություն ու բարեկարգություն բարեկարգություն առ աշխատ այս աշխատ ամիսն կը պրեւ ։ Ա պատահութեանն ուրեւ որ կ'ածե՛, մեր հրանտիւան պիճակն առ եթի որով կ'ըստապահուց մեջ կը մանեւ ու կը հաստատուի ։ Տուրքը ըստապահուեարաւ բեղուն կամաց կամաց անոր կը մատենայ գործ որ ի սկզբան զետրպութեն հասած յաջող լսելու մ.զի թելեղորեցին ։ Վանդակ մէկը Վազգեացի լուսաբանութեան անվանաւայ ու անհանդարաւութեան զցանձնուց բայց ուի և հաստատուեած զանակաւ պատասխան առաւա ։ Պատասխան բոլոր բարդիւերը մ.զի հետ կը մարդանին ։ Տուրքներու համար որ առ մէծ լուրջը Գարյանի մէջ ամեն ան զ Փարիզ եղածն պէս մէծ եւ կենդանի ուղարկութիւն մ'ըստ է ։ Առ հասարակ ամեն ան և սրբաւթեան և լուրջ հանուր շատացուցման պահանջման ընթառնաւած է ։ Անհամերկութեալի խաղաղութեան նախակորդ գաշխայ և պիճապահարի և սուրապարագեան կը պատօսի ։ Հաւանական է ու առ երկուքն ու շատ չեն ուշանուի ։

— 11 —
— 11 —
— 11 —

Աբենաս, 16 Գևիտեմբերի, 1855: Ան խոցքերը՝ զգողոք պատիւ ունեցած մեծա փառ կարծի, մեր ըաբձր արրօշ յիշրնէն լսելու նորէն հաւատածած պիտոր ը լսու ձեզի ան դիտաւ որութիւնները՝ որոնք անփոխախապէս առաջնորդ գեցին իր վեհափառութիւնան քաղաքականութեան կուտի մը պամացան շրջաններուն մէջ որդի որ պիտի սիրու կշխորով մը Եւրոպայի գրայ ճանեաց է: Միշտ աս մի է: Նցն սկզբանց հաւատարիմ նախագ՝ մեծափառ կայսրը կը կարծէ որ ի մողովորդեան ու Խ-ռազպայի նկատմամբ ունեաց պարագանութիւնն մէջ պակսած կը լոյ, և թ ներկայ գայրքեանը՝ ուր որ աւելի ըաբձրագոյն զորավագիւն մը որութեալուն աէրութիւնները կործ նահան դիմագուգարի մը կը պարտաւորէ, անցընելու ըլլա ըլլայ առանց ամենէն մերդի փորձն ալ լսնելու Եւրոպայի այնպահ Հարկաւոր տեսուած իսա պառութիւնն նոր նամբառ մը պանուած: Համար

ԱՇԿ կողմանէ համազուած քյայրվ Ապեքսամագ
կայսեր տուած յայտաբարութիւննց անկերդու
թեան վրայ, որ կուզէ ան ամեն խաղաղութեան
ձևորը երկնցընել որոն որ ոչ իր արժանացր և
ոչ այ իր տերութեան պատօնցն վաս մը կը հա-
ցնէ. իր կայսերական մեջհափուռթիւնը նույ վիճ
կուսած կը զգայ ձեւքէն եկածին չափ շանուար
որ սառագէ ան փոխադ արձութեան տարբենը
լրին որ կրթայն աս արամազբարութիւնները Գալլ
լիպար ու Ընդ լիպար արքունեաց քով զանեւ: Ա-
նար համար իր կայսերական մեջհափուռթիւնը
համեցաւ ինձի յանձնելու որ առ նկատմամբ փա-
րիզի ու լուսունի զահիմները քննեմ: Ինչու ո-
թէպէտ և անոնք անփափսասապէս միաբերնի
զրած են որ երրեք խաղողական բանակցութեան
մը սկիզբ ըստան, բայց ուրախաբնց զոհավեամբ
մաս դահիմներուն քով պահպիս արամազդրու-
թիւնները զանձք որոնք մեղմ պատճառ կը բա-
յուսայր: որ երբեք պիտի չմերտեն ան պայման-
ներուն քննութիւնն աւ ընդունելութիւնը՝ որուն
կրծոն իրական ու աեւ պական խաղողը թիւնին մ-
ամեն երաշխառորդ թիւնները տադ է. պահերազ-
մին առիմ եղող խնդիրները պատշաճապէս լու-
ծեւ: Միայն պաշտափ չէ. իշխանութիւն ունին
յայսներու մը յայսը որ առ տէրութիւնները թիւ-
պէտ կասարեալ ու թիւրի զարութեամբ իրաւունք
նին հաստատուն կը պահէն խաղաղութեան պյա-
պիսի պայմաններ գնելու: որոնք իրենց յարակու-
թիւննեան, ի վերաց պյոր ամենայնին պյարուան որ
ալ յաժարկական են ձմերւան սկիզբը դրուտու-
սկիզբներէն չխոտորելու, եւ առանձնական շա-
հեր չեն միառեր, եւ ան դշներով գոհ կը լուս
որոնք հարկաւոր են Եւրոպան պահպավացներու-
պահպիս գժրակատ խառնակութեան մը նորոգուե-
լուն գեմ:

շահանքով քաջապարհած զայտարարական գահին յանձն առաջ ծցի ներկայ փայլելուն մաս խորհրդաց ու ան օդիդրսները հաստատելու որմաց փայ իր կարծեացը համեմատ կրնար հաստատեն խարդարութեան մը շենքը շինաբի ։ Յա սաջադցն Խուսաստանէն ընդունուած չորս սկիզբ ները մեջ միշտ ամենէն աղեկ սկզբանակնան երեցան ։ Բայց որպէս զի խաղաղութեան շենքը ապահով ըլլոյ, եւ մասնաւրապէս որպէս զի չե ամսանք ան խոչ եւ խոն եւ եղաղ ժայռերէն որպէս լոյց ետք բանակցութիւնները խորութիւնը, ան հրաժեշտ հարկուոր սեպեցներ ։ չորս սկիզբներ ամսանք բացարկեց որ կարող ըլլոյ եւ բարպար ընդհանուր շահէն յորմարից, ու ըլլուր մարտ նութիւնը աւելի ճշգր ասմանով մը դի թի ընդդնելը ։ Այս աշխատանքնեն պատկը ասոր գովու զրուացի անագրին կիմացանի, որն որ պատերազմու տերութիւնոց իրական ընդունելութիւնները խազա զամանես նախապայմանները պիտու ըլլոյ ։ Եւ նախապայմաններուն ուղարկածնեան ետևէ ընդհանուր զինագագործ մը եւ որոշեն բանակցութիւններ պիտի զամանակա Պատմետեւ առ աշխատանք միջնարքան կամաց է, առ համար ձեզի կր յանձնուի, բարձրապատի կուսու որ նայն ընդունելու համար ուսական պրովենա տաքեւ զնեք, միանդամայն ու գդին ազատական ալ ուկեցիններով որ նայնին պարունակութիւն աղքակ է իշտ ու իր որոշումը մեջի այսունե, զորն որ կարե եղած ին չափ շուտով ճանանաց մերի խիստ ծան ունենաւ եւ հարկուոր հետեւու։

բակչու ու հարգուուք, կ որուց:

Վերէ յալսացոթնուս պէտ մը առաջդրիւս,
թիւնիւրը յաջող լինգ օւնելու թիւն գտնիլու. թէ
լոն, ան ատեն կ անձագարելոր նպանեռն ընդու-
նելու թիւնը ժարդիփ ու շնորհի արքունիա թա-
խանձանոր յանձնելու, և միունգամայն մը վա-
տահութիւնն ոչ կը յայտնելու որ անձիք բանա-
կցութեանց սկզբան ատեն ծանաւոր ուղարկունելու-
գնելու իրաւունքնին պիտի գործածեն միջն եւ բա-
յական շոշտուն համար և այնչափ որչափ որ անդ
խաղաղութեան մերահաստատութեան երեւելիք ար-
գելք մը չը թարգ: Ենթադրե՞ս կը խնդրելու ուս առ
կատ պարունիքն առ առուած առաջդրկութիւննի

Հանովարաւովեւանից փոքրէ: Չենք խսանուիր ծանը և տու— լիւնկը ըստ՝ պընկ մեր առ երկրար տնզ ամ իրեն համեմ բացած ձաբան Գրշելն յառ իւր դան, — աղմափսի մերժումնեն պըն որ զիկ առ հնարին պատուիսնառութեան մը բեռու որսօնի ծամբացրնէ: Լաւագայն կը համարինք՝ ոմա գեղաբերը կշաբեր մէջ իր իմաստութեանը զա վաստիչի: Հոս կը կարծենք որ Եւ բոպայի բարդ ձանայն ու ծընարիս կարսութեանցը թարգ ման եղան ենք: Խօսքերնիս կը յիշնցընենք բոլո յը ընելիս Եղիքամանկը կայսէր բարձր զգածման ըը, որուն բարձրագայն որոշումը պիտույք հապա րա: Որ մարգկան կենաց վիճակը պիտօն որ որչչ Հաստատուն վասահումքիւն ունինք որ իր կոյսեր բարիան վեհաբութենք թնդ զինք ան բասմի պիտօն օրոշչ օրն որ միոյն ժաղովով ոց ջըմարին շահերուն ու մարգկութեան պահանջմանցը կընա Հանուարասահանեն: Ընդամենցէք, եւայն:

(Սուրբ) Պատլ ԿՈՐՅՈՒ :
— Առեղի քրանցքին գննութեան համար և ը-
րուպացէն Եպիսկոպոս պայով Տարբարագետները
իրենց գործերը ընդունեալու Եղերսանդգիրսկ
Թօրիէոս Հառան, ունից ամսոյ 18ին առանձին
շաղենաով մը Անելատիկ տնօսմն Ապամարքը
իշխաներն աշքէ տնօցնելու Համար, որոց կազ
մագիստրն ու շնուրիները Եղիշուարի կոմիտ
Շեա շատ նմանութիւն ունին եղեք :

— Աստիցքի պարագեալ Փարմիցի բողձրա
պահիւ դրսին Խառնեան արծուին, ուսու ամի՞ նո
հաստատած կորդին առաքին աստիճանի շքանշա
ընդուներ է:

ՊԱՏԵՐԾՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐ

Գրաքնչութեան կամ պիտօքական գործողութեան մեջ նկատմամբ ըստ ելեկտրական մերժութեան կողմէ և կամ լրերն առնեն են՝ Պուրաւին զօրապետութ Կորուի ամրոցէն դուրս ցըցուուծ նորաշէն առ բայց ինձները կործանել առուել են, ու քաղաքին մեջ առաջ պարէն են. 1000 քաղաքական վիճութ ու նոր տալով՝ նացուծ զօրքսվը գեղի ի Եղիքամուրափու (Առաքի) գուցեր են. բայց ուրիշ լուր մը կըս թէ զօրապետը նցյն քաղաքին մեջ ամրակալը կը նայի: Խոյր Նէրին Հայաստան հրմա Առաջ ձևարին են: Տրավուկըն 15,000 էպիքորութ եւ Տաճիկ վորք գամաք ելեթ են, որոնց մէկ մաս գէսի ի Երկիրում նրկուելի է: Ըլլարու վիճութ պահան գործալութ եանց հիմ Տրավուկըն քանչալը ու բաշուած է: Էսմէր Փաշան ԱՊօքին զայր կը սպասի, և անտորակըյօ իրան եղած ամբաստանութեանց նկատմամբ ինք զինքնեն որդարացնելու համար: Արարի պատերազմական դերիները Քին պուռանի գերիներան հնաւ, և Ասոքի Փաշան Քո քննութիւն զօրապետան մեջ գորփութելու համար իր սակցութիւններ կը լինան: Գերշին խաց Առաջ կողմանեւ, որդասկում կը լին վիրաջը՝ Ավանին զօրապետան սպասիկներուն հնաւ, ու առաջ յարաւագութ ամբաստանութեանց նկատմամբ ինք զինքնեն որդարացնելու համար:

ԱՆԳԼԻԱ

1. Առաջին, 22 Յունիոսի: Քեմպայիմի գործոց
1. Մարմարա զօրապետը, երի զօրապետը, Պա-
շելլիք Հռնս, Լայնսո ու Տէօնոսա ծովագիտնել-
ոցուոր Փարիզէն զանազան հաս հասան:

— Փանդրիցից կոմը, թեզիքայի Խավառը
Երկրորդ որդին, ամսոյս սկիզբները Անգղիս զնա
առհաւաքիայ Խամբորդութիւն մ'ընելու և. ար
քունեաց քով շատ աղեկ ընդունելութիւն գտա
նայն իշխանու արդէն պիտասէ գործած է:

— Ուստի լրացնին երկայն յայուածք ու ու
խոշոշեն քիչ մո յստաջ Տեղը Ա-Ն ալ բառն է Ե
Ըստ պահի և պարզ գեղարդն Լօրա Անդրբիթ
պէտ կը խօսի, պինը հարսի իմանալուն պատճեն
դնելով. կը խօսքը կ'ուզի հաստատել ապահով
կան որպիսի եանօթ եզան լուսեթիւննական Հ
զին յստաջ բերելով. Ես, կը պատե՛ թէ Ա
լըրման պօրապետը Հայուսուն գտնուազ առնեն

ևան բանակին մէջ անդ զական գործակուլու
թեան պոշաննեն ու դժուկի և անսանի արտաքի
գործոց պաշտօնապահէն բերել առևած է, փո-
խանակ և Պարի գևարանին միջնորդութիւնը խթի
գրելու (ըստ ստորագիտ կարդի); Այս գործոց
զանեան հետեւութիւնն ան եղած է որ զօրա-
պետն առանց իր գևարանէն հաստատութիւն-
մունը մ'ընդունել կորու սրալու պարտաւորի-
ւ Ասիստ բանակին երթայ ետքը կամեւ որ Ե
ասիստազական գործքերու համար ՅԱ պաշտօնա-
կիր խրենը, բայց Եղիս Արքի մարդութ և ոչ ԱԱ
կուն պատասխան տուեր է, մինչև զօրապետ

Հըսածն բրդը ընելով՝ Համի կրցեր է զեւսպ-
նեն պատասխան մը ընդունիլ. Տօքուածին Տ-
ղինակը կ'առաջարկէ որ աշխատական ձորոն առար
համար գաւառատանի խոնչուի. Զարմանաթի բան է որ,
ինչըկա լրադիպը կը հաստատեն. Այնուա-
յուն որս կամ ամփութեան թերան եղագ լրադիպ-
ներէն եւ ոչ մեկը զեւսպանին ջատակ ամու թեան
համար առար գէմ պատասխան մը տուած է.

ՀՐԱՄԱՆ

Առաջաւայրում ժամանակը 21ին ի պաշտոնէ ի հանգա. Անէ մեծափառ. Ազելքասնդր Հայոցն Ա. առջիպի առաջարկութիւնները զ' ընդունվեց: Պետք է ուղարկեց Հայոց օրեն իրիկանն արտաքրոյ կարդի թերթ մի համելով պատկեն կը ծանուցանէ. “Առաջաց կայսերական կուտաքարութիւնը բարոր Աւրապայի յայտնած բաղդանայի տեսնելով՝ աւատրինկան առաջարկութեանց իր հաւաճութիւնը առած է: Առաջաց կայսերական կառավագութիւնը չունեց երկրարդական բաներու վայր խնդիրներ՝ հաշառութեան գործը, որուն յաջողություն անհետդ սրտիւ կը բարձայ ու շացընէ: Եւ կը կարծէ թէ. իրաւունք ունի յասարու որ առէն երկիրներու զավարակական կարծիքներն իրեն առ ցուցըցած չափաւորութիւնը (ըստ արժանութ) պիտի ճանշան:”

— 11 —
နေ့တွင် ဖောက်မှတ်ပုံ 23ရီ ညာရီ ဖောက်မှတ်ပုံ
ပုံသဏ္ဌာန် လျှပ် 4ပါ နှစ်ခုမြတ်ပုံ 13ရီ ညာရီ ဖောက်မှတ်ပုံ
ဖောက်မှတ်ပုံ ပုံသဏ္ဌာန် ပုံ ပုံသဏ္ဌာန် ပုံ ပုံသဏ္ဌာန် ပုံ ပုံ

— Պատշի լուսպիր մը կարս գառառով թուա
պաշտօնականի մը նամակը կը հրատարակէ, «որուն
մէջ այս պաշտօնակայք կը նկարուգրէ վերցիշեալ
բերդին մէջ գտնուած զենքերն ու ռազմամիջե-
րը». 130 պղնձէ թնդանութ զանքը, Կրուէ, որոնց
աղջկէ վրձնին ու ևսուը պահպանութիւնը՝ ու-
ժանեան թնդանութամբ զօրաց հարիւր ապր ընէ
վիր մէր բանակին ծախօժ եղած գովեմի վիճու-
րական կանոնապահութեան նոր ցցց մըն է: Առ-
քը ձեռք ձգուած 27,000 հազարները, ՅՈՒ շաբի
կրօշակները, ռազմամիթիւնն, եւ այն, միշտէն
եացը՝ Կրուէ թէ Կարսի մերդին բանակները Մե-
ծին պետքուի տունն սկսած սամբութեան համե-
մատ Քաղաքի քաղաքը պիտի տարբանին, և Ա-
Վասուածունի եկեղեցւոյն մէջ գտնուած 35 ոոր
բարձր աշխուած հասարամէ (կրտսէիթէ). 56 մի-
նչերէն մէկուն վրայ պիտի կոփանին, ուր կը կը պա-
հան մինչեւ Հիմն Առաքերէն առնուած ամրոցնե-
րուն բանակները, որդոց վոյ ասկի գրով գրաւած
է քաղաքներուն անուն եւ, առնուելուն տարին:

— Արդիական հրավարտակ որ արտաքի կարգ
ծախքի բար համար՝ հրաման կու տայ որ 54 մի-
թու արժամի թուապիքի արժեքով նար թշնամուա-
դարս արտօի :

կղզայոս, բացաւ ունեաւ. Արքանայի գայօսը չառ
առանձին ճամփորդաթիւն ունեւը, նեշու - որ
Եղերսահեր կայսրն իր տպացութեան ժամանակ
ականատես վկա է լիդ եր ան մատրիմ բարեկա-
մութեան դրին որ իր հայրն առ երեսից քաջ-
քայիկ ունաձին ցուցացած էր: Անոր համար ող-
տրութորդ հանելուն ուն, ուր որ շատ տարի-
նի կեցած էր, կայսերական պալատը հրատիրու-
ցաւ: Կայսրը դիմքը տեսած ատեն ըստու Շետ:
“Արքանի երեսից գեղագիր պատահեցան, գոնիք
որ իրարու հետ չինք տեսնուածն, և իրեն կուրքից
վկա նետուեցու: Մեծաբար կայսրը իիշ մ'առն
լու կեցաւ, իր հայրն, իրեն մանկութեան ժամանա-
կը եւ պի: Մեծաբանն հետ բան յանձնու անեսու-
թեանց խաղաղ ժամանակները մէշերի մեծա-
պէս շարժած: Կայսրը նշյան որերուն վրայ իր-
ած ատեն եւ մասնաւորադիք իր հայրը մէշե-
լով՝ աշխաներէն արձաւնի կը թափիր: Բայց յան-
կարծ նաքը զնները բոլորունին կայսերական որ-
տուցն վցել զից մէջ բաներով եւ մօճանձնան.
Հան ողի ցուցանելով հանգարառութեանը մ'ը-
սու: Բայց կործուոր բաներու վրայ պիտի յօ-
սինք: Ահ, զմէլ կակդաշնելու համար նկան
էքը: Նոհել եռոր կոյսըդ սասակի որպացութեան
խոսեցաւ թէ ան որածաւններան վկա, որուց
խաղաղութեան նորուամեթիւնն իրեն բազմացի կը-
նեն, թէ իրեւն թօւասասանի վէհապես իր ու-
նցած պարզութուն եւ թէ ներկայ իրաց միջա-
կին զժուարութեանց ու պահանջաներուն վկա:
Այս պանուականներու, բառ, խնամքէլու պա-
րուսու չեն: Խրճիք գեղաքերուն անկյուն Ժ-
տու: Անձիւնները կը հունչում: Կայսերէն Արքա-
յին ծափուն մէջ ըլլուր յարձական կորեկի
հետեւութեանց վկայք երեւակացութիւն չեմ
ընեւը: Բայց նօքը ...: Հաւատացէք մնիք, որ
պիրուերներն ինչ անուակ որ ըլլուր ըլլոյ առ վայ-

քարերը այնպիսի էկրափով կողմուած են, որ գործարանաւառ դպրածովի վեհապատճեն լըլար կարելի չէ. վասն զի ոն երկրորդ կարծիքը թէ՛ սատնակերորդայուր, բայց յօդինուելու ժամանակ գետ ամենեւ մնի զօրնարանաւառ մարմիններ մայրին հաւանական չէ: Ծառ կազմեր սառնակերպ կոմ կոշտ ժայռեր երեւան կ'ելլեն, որոնց մէջ արգ էն իրենց նստելու ժամանակ գործարանաւառ մարմին կար գարձեալ հիմակ առ բոլոր սառնակերպ կամ կոշտ ժայռերն անանկ տուիր ալ նսե. Կը գըտնուին, որոնք ջրի նոսածներէն աւելի խորունի են, և ի մերաց ոյսը ամենայնի անոնց հուասարեն, որոնք խաւ երու վրայ կը գտնուին, ասկէց կը նույնից հետեւցնել որ առ զանգուածները ժամանակա հրային, այս ինքն հոլած վիճակի մէջ երած ըլլամ: Երկրագ եսները առ հրային դրութիւնը ամեն նշյն աեւակ նիմի թու բոյ ալ կը տարածեն, ինչպէս որ զայտին այ ամեն խաւ խաւ կամ շերս շերս ըլլանց աեւակներուն վրայ կը տարածեն: Ասմացնվ Հեփիստուականութիւնը կը տառուգուի. Բնապէս նաեւ Պոսիդոնականութիւնը այ վերցիշնայ կարդ կարդ ժայռերուն վրայ ըստ ածներով:

Հետիւականութեան ըստու ըստու լիւերը կը հաս-
տառէն որ Երեխը իսկդրան ուժից բան չէր բաց
եմէ Հայան Հրային Հեղուկ մը կամ հազարէն.
առանձուած զննդուած մը, որն որ աս միջնակէն
կամաց կամաց պաղելով արագին երեսը Հա-
տառուն միջնակի դարձաւ: Ասոնք դատաձատ կը
բերեն Գրմակուան ժայթքող Հրաբուխները եւ
իրենց դուրս ժայթքուած նիվելերուն առանձակեցրաց
և կոշտ ու քարացած շունեցաղ ժայուերուն հետ
ունեցած նամառներնը, ասկէ զատ նաև իրենց
առաջցոյց կամանէն ոյն դարսագան ալ, որ երկրին
երեսէն որչափ որ նորուէն կ'իշեցուի, այնչափ
բարին հանուածինը կ'առենաց, այսինքն առոք կ'ը-
լլոյ. Եւ թէ արեւուն ալլ եցութեան տակ եւ զած
մարդուները զեւ ըստ մասն շպաց կ'իրապարուոց
մէջ են ու իրենց նոտութեան տարիններ բոլորու-
մին առարեր եւ Նոր Համար Հրաբուխին Համա-
րութեան ջատացովք երեխին զանց ու ուժին իրեւու-
ցիւասոր կ'առ կ'ընընէն հրային Շեղուկ միջնակը
եւ ամիկա իսրեւ կ'նորուն մը յնելով ուրիշ ա-
մեն նիւթերը առոք վրայ ձեւացուած կը մասնէ:
Դարձելոյ կ'օսաց յանէ պաղած դայացութեանց
խոր. խոր նիստը եւ անոնց իրարու վրայ իրենց
ու ուղիւական ծանրաւթեանց օրինացը Համեմատ գի-
զարիր եւ կ'աւելլացնէ որ խոր խոր ու քարացած-
ներ պարանակող խամսներն ան սկզբանական ծո-
վուն նիստուն են, որն որ իսրեւ թիւին չե-
ղուկ մը հոգսին կամ քարային կ'զեւէն վրայ աս-
րած ուուծ եր: Հունէ յետոյ կը հաստատու, որ
սոտնակիերը ու կարս ժայռերը չէ թէ խուերու
նուածէն յասաց կ'ազմուած են, հազոր ասոնք՝
հոյսծ միջնակի մէջ զննդուք ծակելով միւր բար-
ձրացած ա. զննազնն իսունցիր ու պատառուած-
ներ պատճառած ած են: Ըստնէ ժայռերու կ'արր
պրոտիւարով երեխը շարքաւ: ու խուերը կարծը
միջնակի մէջ մուն: Ըստ պարտան Պատիդունական-
ները մէկներու յատ կը պժուարին:

Արք ազգանուն չափ կը դում առաջիկ լինեած է Հիմա բատնենթնես մեր ան յարդց ընթերցողը, օրոնք հետարքքիր են Երկիրս երեսն յատկութիւններն իմանալու, Հարկաւ Հեփես-տական կամ՝ Հարթապային տեսութիւնն, աւելի քեական կը տեսնեն: Սոյզը է որ էտքը և որ խոստափանինը թէ Երկիրը վերին Երեսն կազմութեան մէջ ջուրը մէծ գործք տեսած է, ու անոր վայոց եղած կակաղ ասարքը նիզը ձեւի խոժած է, բայց Երկիրս ամէն յէկապահանութեանց ու կերպարանաւուրաքանակ եանց առաջին վիճա ու պիզըը, Հարկ է որ Հեփեստականութեան մէջ վիճանեար ասիկան պատմութեան բարը Երեւելի հեղինակներն այ կը խոստափանին:

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԼՐԵՐ

Երդու մը բանեցընելու սկսան, և կը հաւանին
որ սեփեկ Առաստան Անսարթի առաջարկու-
թիւններն անկեղծաթիւններն են առեն-
երկու կողմնն համուր ալ պատուառ խաղաղու-
թիւն մը շուտով կիմոց հաստատուի ։ Փարփ-
ղէն Անուելուառանին կը գրեն թէ պաշտօնեից մած-
մաց Վիկտորիա թագուհիցն էն միրբան առ-
խաղաղաւոր մասց Արք Լ.:

— Խաղաղութեան տռավարկութեանց Վ. Ղե.

Աներթին մ.ջ զնելու կը փռութանք : Աերթեցայ թէ
Ազգեաստիգր հայարն առ ծանր գործազութեան մ.ջ
մի մույն իր անձնական համազման հետեւած ը-
լք : Ալուսի թէ Նիկողայոս եպիսկոպոս բաներ է
բան պրօչուած առանցքին աւագ իշխանին (ի-
երկրորդ եպօպոր) ծանուածներու:

— կ. Պայմանագիրը, Առաքելոցի և Անդ վայսի գետպահները՝ Ամբ Գուշացին, Գուտոս Կիթեա-
սինն եւ Քաղջիմարքի Խշխանին Շետ Գանձուրեան
Խշխանութեանց ու երկրորդ և չորրորդ կետերու
նկատմամբ խորհրդու Համար Խախտապատրաստու-
կան ժողովքներ ըստն են:

ԱՆԳՐԵԱՍՈ ՅԻԿԼԵՐ

Digitized by srujanika@gmail.com

烏鵲蟲亂如麻，能奈頭巾的頭巾何。

ԳԵՂԻՆԵՐԱՅԻ ԽՈՎՈՒԹՅՈՒՆ

Համառականիք կրնան դանել ամեն տեսակ հայիք թէ շրջանակով մեկաւոց առ թէ առանց շրջանակի։ Առանցիք զատ կը ծավալ նույն ամեն տեսակ

ՀԱՅԵՐ (ՀԱՎԻՍԻՆԵՐ)

西藏文獻卷之三

6

ԳԵՏԱԿՐԻ, ԳԵՏԱԿՐՈՒՅԻ ԵՐ ԷՇԸ

卷之三

WILSON LIBRARY

Larung Lü Andreas Ziegler

Wien, am Peter, Nr. 563.

Lerngruppe von Andreas Ziegler

Wien, am Peter, Nr. 563.

Ապարանաձ տարածոք ծրաբելու իամ առեց ընկը Խանչազը և Հայութը անդ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

1856 80% (100) 24 (9) 23 (10) 23 (11) 24 (12) 25 (13) 26 (14)